Ч. 39. Львôвъ, Середа 21. Мая (2. Червня) 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 плацъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакція и администрація „Дѣла" Ч. 15 плацъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло" стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрація час. „Дѣло".

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Бесѣда п. сов. В. Ковальского

на 81-ôмъ засѣданю рады державной дня 14. (26.) цвѣтня 1880 надъ буджетомъ школъ народныхъ.

(Конець.)

Въ Перемышли существуе також женьска семинарія, еще не вповнѣ зорганизована. Держава субвенціонуе ей кôлькома тысячами зр., а такъ само и громада. Есть тамъ також публична школа, до котрои учащае вверхъ 1000 дѣвчатъ. О тôмъ, що дѣвчата тамъ учатся есть тôлько одна гадка именно та, що они властиво ничого не научатся. Бувбы справдѣ часъ, щобы Е. Екс. п. министеръ просвѣты занявся сею школою троха основнѣйше. Не досыть що тамъ святкуеся недѣлѣ и свята, мусятъ тамъ еще святкуватись именины директора, настоятельки монастыря, ба навѣть кождои учительки — кождый день монастырскихъ екзерцицій падае причину святкувати. Прошу жъ М. П. все тое счислити, а вы пересвѣдчитеся, скôлько то лишаеся дѣтямъ, щобы въ такôй школѣ щонебудь стôйного научитися. Недавно с. е. 4, 5 и 6 цвѣтня ôтбувалась въ Перемышли езуитска мисія. Отже въ замѣсть того, щобы дѣти пôшли до школы, мусѣли они ити до церкви участвувати въ тыхъ мисіяхъ. (Голосы: *слухайте*!) Я одержавъ шѣсть листôвъ въ Перемышля о тôмъ; можу ихъ предложити. Маю дальше въ руцѣ часопись, котра росказуе о тôй мисіи щось такъ огидного, такъ обурюючого, що я зо взгляду на чувство моральности уважаю неприличнымъ тутъ тое повторити, що езуиты тамъ публично проповѣдували! (Голосы: *слухайте*!) Тая езуитска мисія выкликала загальне обуренье и згôрченье, тожъ совсѣмъ понятно, що дѣти тымъ способомъ совсѣмъ не могли скрѣпитись въ религіи и въ образованю. Але чижъ може намъ се бути обоятно, що щось подôбного у насъ дѣеся и терпится? До чого се веде? Мы жъ жіемо въ часахъ, где религійнôсть досыть пôдкопана у народа. Если вѣрный мае статися невѣрнымъ, то най ôнъ пôйде лише на таку проповѣдь, а певне утеряе послѣдну окрушину своеи религійности. Тожъ требабы зрѣло розважити, чи така семинарія учительска, що належно не доглядае молодежи школьнои, повинна въ загалѣ еще дальше существовати? Въ часописи „Слово" подано також, що одна учителька впростъ заказуе рускимъ дѣтямъ въ иншôмъ якъ польскôмъ языцѣ бесѣдовати, а то для того, що ся школа то польскій закладъ! Се саморозумѣло дотычитъ також Нѣмцѣвъ и Жидôвъ. Кождôй Русинцѣ, котрабы ôтважилася, говорити не по польски, грозитъ навѣть арештомъ! (Голосы: *слухайте*!) И чижъ дасться все тое погодити съ правдивымъ школьництвомъ? Не знаю, чи правительство мае вѣдомôсть о тôмъ всѣмъ, що и тутъ теперь напровадивъ, але вже и рада школьна остовѣла почувши о тыхъ надужитяхъ. Зô Львова выслано комисію и она, якъ читаю нынѣ въ рускôй часописи „Дѣло", знайшла, що поданѣ факта надужитя и непорядкôвъ дѣйстно правдивѣ. Теперь жежъ сподѣюся, що кр. рада школьна зарядитъ потрѣбнѣ мѣры, щобы зарадити такому сумному станови, божь предсѣ комисія була выслана въ ей лона и ствердила потребу, щось зробити. Буду сего терпеливо дожидати. Але и мы не були бездѣльнѣ, щобы причинитися до уладженя школьництва у насъ. За нашою пôдмогою ухвалено тутъ передъ двома роками на наше внесенье резолюцію, щобы во Львовѣ, где жіе 13,000 Русинôвъ, утворено хочь одну народну школу съ рускимъ языкомъ выкладовымъ. Въ наслѣдство сеи резолюціи ôтнѣсся министеръ просвѣты до рады школьнои, рада школьна до рады мѣста Львова, котра однакожь ôтповѣла, я не можу, чи я не хочу! Кр. рада школьна освѣдчила, що она годится съ ухвалою мѣской рады, щобы рускій языкъ не бувъ заведеный ни на однôй въ бôльшеклясовыхъ школъ народныхъ во Львовѣ, а министерство, котрому повѣрено найвысше руководство и найвысшій надзôръ надъ школьництвомъ ôтповѣло Русинамъ, що не може наклонити рады мѣста Львова до иншои ухвалы. Мы однакожь не заспали и удалися съ нашою жалобою до ц. к. державного суду. Сей орѣкъ рѣшеньемъ зъ 19 сѣчня 1880 Ч. 2 выразно, що министеріяльнымъ розпорядженьемъ выданымъ въ найвысшôй инстанціи нарушено нашѣ народнѣ права. Выс. судъ державный мотивовавъ свôй вырокъ тымъ, що правительство, котре мае переводити такъ краевѣ якъ и державнѣ законы, може переводити кождый законъ тôлько въ границяхъ всѣхъ другихъ законôвъ, а такъ само и краевый законъ; а если сей кр. законъ суперечный съ основными законами, то есть се обовязкомъ правительства внести ôтповѣдне предложенье, щобы тую суперечнôсть усунути. Однакожъ, хочь маемо рѣшенье выс. державного трибуналу, то не маемо мимо того доси еще школы. Вправдѣ существуе во Львовѣ руска школа вправъ, котра уважаеся яко неôтлучна часть тамошнои семинаріи учительскои. Тою школою вправъ думали вже насъ совсѣмъ заспокоити и нашѣ давнѣ справедливѣ жаданя залагодити. Передъ двома роками указавъ я тутъ на тое, що властиво не маю довѣрія, щобы навѣть тая школа вправъ остоялася въ тыхъ розмѣрахъ, якѣ ей назначило министерство просвѣты. Теперь жежъ маются сповнити мои обавы. Якъ довѣдуюся зъ рускихъ часописей, выдавъ министеръ просвѣты до кр. рады школьнои розпорядженье, щобы въ тôй школѣ вправъ звинути паралельки для дѣвчатъ. Такъ отже ни въ однôмъ ни въ другôмъ взглядѣ не хотятъ намъ ôтдати справедливости. Родичѣ дѣтей учащаючихъ до сеи школы вправъ звернулися до кр. рады школьнои новѣйшими часами съ прошеньемъ, щобы школьнѣ свѣдоцтва для ихъ дѣтей були выдаванѣ въ рускôмъ языцѣ. И тутъ не сповнено нашихъ жаданъ, а заряджено, щобы въ тôмъ взглядѣ рѣшано надъ кождочаснымъ жаданьемъ родичѣвъ ôтъ случаю до случаю. Се противорѣчитъ обвѣщеню кр. рады школьнои зъ 24 сѣчня 1868 Ч. 189 (К. З. и Д. Р. Ч. 8), где сказано (*читае*): „на основѣ закона о выкладовôмъ языцѣ въ середныхъ и народныхъ школахъ королества Галичины и Володимирія зъ 22 1867 (К. З. Ч. 13) роспоряджуеся, що почавши ôтъ II курсу 1867/68 школьнѣ свѣдоцтва маютъ выставлятися въ тôмъ языцѣ, якій есть выкладовымъ въ дотычащôй школѣ." По щожъ маютъ еще родичѣ удаватися о тое до кр. рады школьнои и якъ могла кр. рада школьна розпорядити, що въ тôмъ взглядѣ маеся рѣшати ôтъ случаю до случаю? Предсѣ она сама выдала сей законъ. Але законы существуютъ и обовязуютъ всюда и всѣхъ, не ма ихъ тôлько, коли ходитъ о ихъ выконанье взглядомъ Русинôвъ. (*Браво! Браво! зъ лѣвиця.*)

М. П.! Вы чули наведеный мною арт. III. закона зъ р. 1867. Куда веде сей артикулъ? Ото до консеквенціи, що у насъ испытовѣ комисіи ни троха такъ не зложенѣ, якъ властиво пôсля закона повиннѣ бути. Бо именно, ôтъ кождого Русина вымагаютъ, щобы здававъ испытъ въ языцѣ польскôмъ, а ôтъ Поляка не вымагаютъ руского языка, хотяй ôнъ мае бути призначеный для рускои школы. Противъ такого стану кôлька разôвъ вже навѣть самѣ члены испытовои комисіи замѣты чинили, але никто не хотѣвъ на нихъ зважати.

Я подыбую вновъ розпорядженье министра вѣроисповѣданъ и просвѣты зъ 5 цвѣтня 1872 (Ч. 50. Д. з. д.), котрого §. 29. выразно постановляе, „єго можна и треба вымагати ôтъ кандидата, коли ôнъ мае въ утраквистичнôй школѣ учити. Єго можна, правда, ôтъ письменного испыту въ другого выкладового языка увôльнити, але николи ôтъ устного. Я бажавбы, щобы той параграфъ наведеного закона найшовъ застосованье також въ Галичинѣ, тымъ бôльше, що той законъ о испытовыхъ комисіяхъ введеный съ выключеньемъ Галичины. Для Галичины все мусить бути щось окремого, щобы тôлько не тое, що загально обовязуе, кождый законъ мусить все бути для Галичины такъ прикрый, якъ однôй партіи въ краю власне найвыгôднѣйше, якъ єй подобаеся. (*Голосы зъ лѣвиця: Чиста правда!*)

Листы зъ Буковины.

I.

Красна то, красна тая Буковина наша и зелеными горами и быстрыми рѣками и пашнистыми полями.- Любо поглянути на тіи горы лѣсами покритѣ, любо послухати, якъ шумитъ Черемошъ, любо ступати по тôй праôтчôй рускôй землицѣ богатôй, шовковыми травами та пашнями покрытôй, любо згадати колишну нашу славу, якъ тутъ нашъ лицарь Тимôшъ Хмельницкій съ козаками гулявъ посылаючи сватôвъ до гарнои Домны Розанды, якъ за славу лицарску свою козацку голову поклавъ. Не дармо жъ то нашѣ поэты Д. Млака тай Ю. Федьковичъ тую Буковину такъ оспѣвали, на весь свѣтъ звеличали. Нѣ, нѣ — справдѣ славна наша Буковина. Ось прим. якъ спѣвае Д. Млака „на чужинѣ":

„Буковино моя мила
Мôй солодкій раю...
Якбы крильця соколовѣ
Мавъ я сиротина,
Полетѣвъ бымъ, де зелена
Люба Буковина,
Де Прутъ, Черемшъ, де Быстриця,
Де горы Карпаты.
Въ Буковинѣ мило жити
Мило й умирати,
Въ Буковинѣ мило, любо
Наче въ божôмъ раю."

Однакъ пригляньмося близше тому „*божому* раю, где мило жити, мило й умирати", чи то справдѣ такъ, чи то справдѣ Буковина для насъ *божій* рай, тай чи мило тамъ вже хоть жити нехотячи умирати. Може бути, що оба поэты нашѣ увзгляднили лишь красоту природы въ Буковинѣ; може бути, що той синій Прутъ, рвуча Быстриця, крутоберегій Черемошъ съ своими розлогими зелеными берегами на нихъ такъ повліяли. Але чи таке то гарне житье въ тôмъ божôмъ раю? Охъ, тое житье представляеся менѣ тутъ цѣлкомъ инакше. Оно совсѣмъ не красне, не веселе, оно сумне, дуже сумне, може й тому такъ дуже сумне, що такою мертвотою ôтбивае ôтъ тои живои, гарнои природы. Наша буковиньска Русь въ дуже сумнôмъ станѣ. Хоть насъ тутъ никто не утискае, хоть мы тутъ не маемъ навѣть съ кимъ боротися, все таки Русь наша въ страшнôмъ положеню. За народъ сельскій не буду ничого писати, бо все я еще близше не пôзнавъ его нужденного стану, хоть бувъ я въ гдекихъ буковиньскихъ селахъ, говоривъ съ нашими людьми, и придивлявся ихъ житю. Жаль бере дивитись на тіи нужденнѣ, змарнѣлѣ лиця нашихъ мужикôвъ, ихъ пôдерту одѣжь, ихъ темноту, — отъ и все, що на теперь скажу о селянахъ. Звернуся до нашои интелигенціи. Она то головно виновата за наше безотрадне положенье. Вжежъ що хочь говори, а треба признати, що нашѣ люде дуже способнѣ, дуже даровитѣ, и то до всего, але недостае имъ твердости чи постôйности характеру, смѣлости йти на передъ. Тутешный интелигентный Русинъ не знае дорожити своею народностію, не розумѣе ей ваги, не розумѣе навѣть красы свого рôдного языка, надъ котрого богатствомъ, милозвучностію, поэтичностію умѣютъ уноситися тôлько чужосторонцѣ ученѣ, але не свои. Тутешный интелигентный Русинъ пересѣчный знае все, все що есть у другихъ народôвъ доброго и красного, не знае тôлько своеи власнои народности, своеи словесности рускои, своеи рôдной исторіи. Отъ чому горнутся нашѣ интелигентнѣ Русины до волощины, хочь Волохи не можутъ Русинамъ на дѣлѣ ни силою, ни высшимъ образованьемъ, ни словесностію, ни исторією своею заимпонувати. Цѣлу волоску народнôсть представляютъ тутъ за изъятіемъ кôлькохъ волоскихъ боярôвъ, межи котрыми подыбаешь однакъ не одно в о л о с к е имя якъ Василько, еще тôлько саме духовеньство. Русины жъ, по крайнôй мѣрѣ по имени, суть заступленѣ въ кождôмъ тôмъ станѣ, а кромѣ того еще и въ судѣ и въ школѣ найдешь нашихъ людій. Русины въ священичôмъ станѣ занимаютъ вправдѣ першѣ мѣсця; але чи тіи першѣ Русины-священики суть еще Русинами? Цѣла пр. консисторія съ митрополитомъ на чолѣ складаеся зъ самыхъ майже Русинôвъ, котрѣ навѣть не умѣютъ добре по волоски, але мимо того они вже Волохи! Чому? — я не знаю. Рѣдко где подыбаешь въ якôмъ где закутку сельскôмъ священика, що признаеся до Русинôвъ и такихъ людій можешь на пальцяхъ почислити. Поглянымо въ дух. семинарію. Тамъ кромѣ кôлькохъ съ чисто волоскимъ именемъ, всѣ прочѣ на в и ч ъ и с к і й а однакъ тіи в и ч и и с к і и то не нашѣ. Впрочѣмъ дôйдѣмъ авъ до рускихъ товариствъ въ нашôмъ раю, где бы повиннѣ всѣ нашѣ силы бути сполученѣ, чи хочь тамъ добачимо того духа руского все огрѣваючого и оживляючого? „Литературне товариство „Руска Бесѣда", котрого дѣятельнôсть литературна ограничаеся въ досыть лихо редагованôмъ календарѣ, не мае найменшои жизненнои силы; число членôвъ есть дуже скупе, а и то майже самѣ Русины-Галичане. Впрочѣмъ якъ то выглядае въ тыхъ товариствахъ? Отецъ предсѣдателемъ руского товариства, а дѣти членами волоского; отецъ членомъ руского товариства, а дѣти учатся въ школахъ религіи по волоски, хотяй есть осôбный катихитъ для Русинôвъ. Що на тое сказати? — Въ товариствѣ рускихъ

Для чого выймати насъ изъ пôдъ закона, або по що для насъ законъ давати, на котрый опбеля никто не зважає? Мы прецѣ не жадаемо ничого иншого, якъ тôлько того, щобы разъ уже и для насъ, Русинôвъ, законный станъ бувъ введеный. Бо у насъ на законы державнѣ не зважають, законôвъ краєвыхъ не выповняють, якъ то мы достаточно пересвѣдчилися изъ приведеныхъ много примѣрôвъ.

Кôнчу мои выводы и прошу высоку палату, мою резолюцію, котру я сегодня внести намѣряю, поперти а евентуально до выдѣлу буджетового отослати и свого часу ея ухвалити.

Моя резолюція звучить (чытає):

„Висока Палата зволить ухвалити:

„„Взываєся ц. к. правительство:

1. Заснувати учительскѣ семинаріи съ рускимъ языкомъ выкладовымъ во Львовѣ, Золочевѣ и Самборѣ;
2. Постаратися, щобы въ мужескихъ семинаріяхъ учительскихъ во Львовѣ, Станиславовѣ и Тернополи, якъ такожъ въ женьскихъ учит. семинаріяхъ во Львовѣ и Перемышли отповѣдно до статуту для семинарій было вызначено, котрѣ предметы науковѣ маются выкладати въ языцѣ рускôмъ и
3. щобы также въ Галичинѣ испытовѣй комисіи для учителѣвъ и учительокъ шкôлъ народныхъ були впроваджени въ мысль §. 29. розпорядженя изъ 5. цвѣтня 1872 (Д. з. д. Ч. 50.)""

Я мушу еще коротко сказати, для чого я мусѣвъ внести тую резолюцію. Якъ я сказавъ, для насъ не ма ни одной самостôйной семинаріи ни для учителѣвъ ни для учительокъ. До того еще, въ захôдной Галичинѣ есть сорозмѣрно бôльше учительскихъ семинарій якъ въ всхôдной, бо въ рускôй части одна семинарія припадає ажь на чотырнацать рускихъ округôвъ шкôльныхъ съ 194 квадрат. милями и надъ 610.314 жителями, въ польскôй же части припадає одна семинарія уже на осѣмь польскихъ округôвъ школьныхъ съ 95 квадр. милями и 466.600 жителями. Для того жадаю по перше помноженя самостôйныхъ учит. семинарій; бо заведенѣ класы паралельнѣ або утраквистична наука дуже мало що помогли. По друге, жадаю призначеня, котрѣ предметы маются выкладати по руски, щобы не зависѣло все отъ самоволѣ директорôвъ, якъ доси было, и щобы черезъ тое не выходили учителѣ и учительки, по правдѣ сказавши, безъ жадныхъ вѣдомостій; наконецъ що до третои точки, думаю, що найсправедливѣйше буде законъ о испытовыхъ комисіяхъ, обовязуючій цѣлу Австрію, также и у насъ примѣнити.

Прошу еще разъ умильно, высока палата зволить тую резолюцію поперти и свого часу ухвалити. *(Браво! з лавицъ).*

Политика въ школахъ.

Не отъ нынѣ пôдносятся справедливѣ жалѣ на тое, що нашѣ школы суть далеко частѣйше полемъ розвою политичныхъ тенденцій, якъ закладами для науки и выхованя молодѣжи. Новѣйшій факта зъ Перемышля, поданѣ свого часу въ нашôй часописи, представили сумный образъ такого политичного агитаторства въ школахъ. Майже непереставно доходять насъ зъ рôжныхъ сторôнъ нашого краю вѣсти о неустаючихъ агитаціяхъ политичныхъ по школахъ, мѣстцевыхъ и окружныхъ радахъ школьныхъ, такъ що справедливо можна сказати: не маемо шкôлъ, маемо тôлько политичнѣ арены, въ котрыхъ наше молоде поколѣнье вынародовляєся и до польского патріотизму заправляєся. До звѣстныхъ вже фактôвъ прибувають новѣ. Отъ коли министерство просвѣты возвало раду мѣста Львова, щобы отповѣдно до рѣшеня державного трибуналу постаралася во Львовѣ утворити руску народну школу, розпочалася въ львôвскихъ школахъ якась нова мовбы пôдземна агитація. Директоры львôвскихъ шкôлъ народныхъ выпытують рускихъ дѣтій, чи они Русины, чи Поляки, якъ говорять въ дома, якъ говорять съ гостями и т. д. Що за цѣль мають тіи слѣдства? Видима зъ нихъ тôлько одна тенденція: вмовити въ дитину, що она не рускои а польскои народности, що языкъ польскій єсть ей коли не рôднымъ то бодай далеко дорожшимъ отъ рôдного руского языка. Ось що доносять намъ зъ дуже достовѣрного жерела про одну сцену такого политичного слѣдства въ школѣ.

Директоръ однои зъ женьскихъ шкôлъ выдѣловыхъ во Львовѣ приходить до VI. класы и пытає одну ученицю-Русинку: jakiej jesteś narodowości? Учениця: ruskiej. Директоръ: A jak mówią w domu, po polsku czy po rusku? Учениця: po rusku. На тое отзываєся учителька п-на С. (занята тогды въ VI. класѣ): Ale jak goście przyjdą, to wtedy mówisz po polsku? Учениця: Nie, po rusku. Учителька: Ale jak się czujesz: Polką czy Rusinką? Учениця: Rusinką. Учителька: Ale więcej ci serduszko bije na słowo Polska aniżeli Ruś. Учениця: Nie, na słowo Ruś! На се отказує учителька конвульсійно затискуючи руки: a tegom się po tobie nie spodziewała! Но тôмъ велося такожъ слѣдство политичнои вѣры съ другими ученицами Русинками, а коли наконець одна зъ трусливыхъ пôдъ перекрестнымъ огнемъ сихъ пытань и намовы учительки и директора дала въ себе вмовити, що она Полька, п-на учителька съ одушевленьемъ кличе: a no, przecież się jedna znalazła!

Ото суть факта и мы теперь пытаємо, кто не обурится до крайности на такѣ сцены отграванѣ въ нашихъ школахъ тыми, котрымъ повѣрено научати и образувати молодѣжь? Можнажь повѣрити, що нашѣ школы суть дѣйстно школами, а такѣ директоры и учительки не политичными агентами? А коли зважится, що все тое дѣєся во Львовѣ пôдъ окомъ самои кр. рады школьнои, що подôбнѣ факта дѣются и въ другихъ школахъ нашого краю, в то мимо жалобъ зъ стороны Русинôвъ, — то справдѣ не знаемо, чому бôльше дивоватися, чи довготерпеливости Русинôвъ, чи дуже вымовному мовчаню кр. рады школьнои на всѣ тѣ надужитя, чи безстыдности людій, котрѣ въ такій способъ осквернають школы, повагу науки и становище учителя.

Злишнымъ будобы тутъ говорити о нашихъ чувствахъ. Мы звертаємось до Є. Ек. министра просвѣты и до кр. Рады школьнои съ пытаньемъ, чи такій станъ нашихъ шкôлъ и таке поступованье учительства въ нашихъ школахъ дасться погодити вже не съ рôвноуправненьемъ Русинôвъ, але хочьбы лише съ призначеньемъ школы и съ повагою науки, та чи довго то такій станъ буде еще тревати мимо неустаючихъ жалобъ Русинôвъ?

Дописъ.

(§) **Зъ Вѣдня**. (*Отроченье рады державнои. Рускій тріюмвиратъ посольскій и положенье Русинôвъ. Потреба организаціи и безпосередного зношеня пословъ съ народомъ. Выборы до радъ повѣтовыхъ и оспалôсть Русинôвъ.*)

По отроченю засѣдань рады державнои наступила для кождои партіи пора рефлексіи, пора обрахунку осягненыхъ въ политицѣ результатôвъ, пора огляду на теперѣшне положенье въ державѣ. Тожь совсѣмъ природно, коли и мы Русины оглянемось на дотеперѣшну дѣятельнôсть нашого тріюмвирату посольского и розважимо наше положенье въ державѣ.

Вже въ 35 Ч. згадавъ кореспондентъ „Дѣла" съ признательностію, що рускѣ послы перестали бути слѣпымъ орудіемъ правительственнымъ и пôднялись до становища менше-бôльше самостôйного. Поступованье се безперечно зробило миле враженье въ Галичинѣ помѣжь Русинами, а въ другои стороны не позôстало безъ певного вплыву на тутешнѣ мѣродайнѣ сферы. То одно лише замѣтити належить, що наша делегація руска робилабы тымъ сильнѣйшій ефектъ, колибы послы нашѣ во всѣхъ точкахъ були прійшли до порозумѣня и потôмъ згôдно поступали, а не доводили до того, щобъ при голосованю обявлялись три рôжнѣ мнѣнія. Позволимо собѣ додати, що то давна нахылка вѣрноправительственности або вѣрноконституційности була причиною того обяву; та можна надѣятись, що и то устане. — Мимо того однакъ, нигде правды дѣти, нынѣшне положенье Русинôвъ австрійскихъ дуже сумне и трудне. Отъ централôвъ Русины ничого не достали, коли они еще верховодили въ Австріи, а теперь ихъ партія упадає, показавшись въ своѣй политицѣ безплодною; ея теперѣшнѣ порывы — то последнѣ конвульсійнѣ издыханье. Идучи отъ 1861 р. съ централами, наразили собѣ Русины Чехôвъ, котрѣ мусять дôйти до вплыву и значеня въ Австріи. Зъ давнѣйшого користного положеня не умѣли Русины хосновати, а коли Bürgerminister-ство отдало ихъ въ руки Полякамъ, не могли остоятись въ борбѣ съ Поляками и упали нынѣ такъ низько. Поступованье нынѣшнихъ пословъ рускихъ заслугує на признательнôсть, однакъ не можна допускати, щобы Чехи або партія Гогенварта ихъ подвигнула, позаякъ обѣ тѣ партіи въ радѣ державнôй еще за слабѣ и въ борбѣ съ централами мусять оглядатись на Полякôвъ, котрымъ централы дали вырости ажъ „до неба." Тожь треба Русинамъ передовсѣмъ скрѣпити свое становище въ дома, перевести у себе организацію, щобъ на случай новыхъ выборôвъ вышло вище число рускихъ пословъ. Очевидно, що скрѣпити свое становище, перевести организацію народно-политичну буде Русинамъ теперь труднѣйше, якбы то могли были зробити въ часахъ, коли имъ обстоятельства бôльше сприяли. Треба лишь, щобы взялися до дѣла люде съ розумомъ и сильною волею и енергією.

Звѣстна рѣчь, що теперѣшна сумна доля Русинôвъ розрухала и ширшѣ круги въ дотеперѣшнои бездѣльности. Належалобъ отже сей интересъ для справъ публичныхъ у рускои публики пôддержувати и дальше плекати. Дуже много помоглобъ въ тôмъ взглядѣ, якбы нашѣ послы склікали своихъ выборцѣвъ и здали передъ ними справу зъ своеи дотеперѣшнои дѣятельности въ радѣ державнôй. Такѣ безпосереднѣ зношеня пословъ съ рускою публикою вплывалибъ дуже хосенно на Русинôвъ и ихъ житье политичне зъ одной стороны, а посламъ въ можливыхъ интерпеляціяхъ и дискусіяхъ надъ рускими справами розъяснилбыся видокругъ рускихъ потребъ, они черпалибы инструкціи що до поступованя въ радѣ державнôй безпосередно зъ жерела и чулибы потôмъ справдѣ певну пôдставу, на котрôй оперуются. Наступають выборы до радъ повѣтовыхъ въ Галичинѣ. Gaz. Narodowa уже напередъ звертає увагу своихъ людей, щобъ занялись приготовленями до того и перевели по ей смыслѣ. Чижь маємо мы приглядатись тому рôвнодушно? Мы повиннѣ власне насамперѣдъ въ малыхъ стычкахъ заправлятися до выборовои кампаніи, щобъ набравши вправы и силы въ малôмъ, могли тымъ певнѣйше выступати въ кампаніи выборовôй до сойму и показати, що Русины хотять жити, хотять розвиватися и не дадутся заколысати. Читалисьмо вже давнѣйше въ „Дѣлѣ" статіи „Гадки Подолянина", где указано на потребу такои систематичнои организаціи и акціи, однакъ не вычитуємо пôзнѣйше вѣстки, чи що въ тôмъ взглядѣ робится въ Галичинѣ. Якужь прислугу робилабы такѣ руска рады народнѣ повѣтовѣ чи домінальнѣ при зближаючихся выборахъ до радъ повѣтовыхъ! Тожь берѣмся уже разъ до дѣла, бо часъ минає и не вертає, а иншѣ народы зробля́ть въ часѣ нашои бездѣйности, то выйде лишь на нашу шкоду!

Перегляд политичный.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Значенье подорожи Цѣсаря.*) Подорожь Цѣсаря до Чехъ а отттакъ до Галичины, має значенье политичне. Се вже признає и N. fr. Presse, котра зъ першого разу отмовляла тôй подорожи великого значеня. Именно же подорожь до Чехъ має велику вагу для вну-

---

акад. „Союзъ" число членôвъ не досягає тожь навѣть до 30, а межи ними бôльша половина Галичанъ. А политичне товариство „Руская Рада"? Що о нѣмъ сказати? Лучше ничого! — Отъ и цѣла Русь наша! Никто й не повѣрить, що у насъ такъ бѣдно выглядає. Але гдежь дѣваются нашѣ люде? Я вже за старшихъ не говорю, бо не знавбымъ навѣть що сказати; менѣ видится, ихъ уже нема, але що до молодшихъ, то найти ихъ можна въ каждôмъ товариствѣ досыть, почавши отъ интернаціональныхъ корпôвъ, нѣмецкого національного товариства „Арминія" а скôнчивши на волоскихъ акад. товариствахъ „Жунимеа" и „Буковина". Ходѣмъ теперь до шкôлъ середныхъ и тамъ почуємо ту саму пѣсню на сумну ноту, що намъ люде нашѣ зъ дня на день пропадають и никнуть. Въ програмахъ находимо еще много именъ, що признаются до рускости, але на дѣлѣ они уже не Русины. Ажь сумъ обгортає на такій видъ! А що тому за причина, никто до теперь надъ тымъ не застановився, тай никто не старався усунути злого. Причина злого лежить въ самыхъ интелигентныхъ Русинахъ, въ ихъ выхованю и образованю, въ ихъ недостачѣ національного почутя руского. Щобы теперь пояснити близше тую рѣчь, я зачну отъ шкôлъ. Въ всѣхъ школахъ учать, правда, руского языка, але якъ учать, то пожалься Боже надъ такою наукою. Цѣла мудрôсть, що тамъ почуешь, въ прочитаню кôлькохъ уступôвъ зъ прастарои книжки о литературѣ Шевырева! Можнажь собѣ изобразити, яка то наука литературы рускои. Кто знає сю давно перестарѣлу книжку о старинной литературѣ, той зрозумѣє, що молодцѣ не можуть зъ такои науки вынести не то знаня усеи литературы рускои, але навѣть знаня руского языка, що се просто иронія учити такъ молодѣжь нитожнои словесности. А гдежь наука середнои и новѣйшои литературы? Якъ познакомится ученикъ съ новыми писателями рускими? Видиму страшнѣ наслѣдства такои недбалости и мене серце болить на саму гадку и на спомининъ, що нашѣ учителѣ никого зъ своихъ ученикôвъ не научили навѣть за тôлько лѣтъ по руски писати. И якожь може молодый чоловѣкъ полюбити свою народнôсть, свôй языкъ, если онъ его майже цѣлкомъ не знає, якъ бы зможе его въ припадку боронити, не знаючи властиво що? Що принесе котрый зъ пôдъ соломяннои стрѣхи, тое забуваєся помалу пôдъ вплывомъ нѣмецкого и волоского языка, для котрыхъ отповѣднѣ професоры докладаючи всѣхъ старань умѣють збудити интересъ у молодыхъ людій. У нашихъ же священикôвъ, навѣть у тыхъ, которыхъ и отда-жився почислити до Русинôвъ, говорится майже всюда лишь по нѣмецки, а ихъ дѣти ничимъ не замилованѣ и не привязанѣ до своеи народности, ничимъ не огрѣтѣ для руского патріотизму, на университетѣ вписуются або въ нѣмецкѣ або въ румуньскѣ товариства. Такъ малѣє наше число и мы вынародовляємося! Я не жадаю, щобы професоры бавилися въ школѣ въ политику, але щобы они выповняли свôй обовязокъ, допровадили своихъ ученикôвъ до пôзнаня рôдного языка, его литературы, до національнои свѣдомости, до любви свого. На тую рѣчь повиннѣ мы дуже уважати, божь вѣдомо, якѣ наслѣдства приносить для народа незнанье своеи литературы и своеи исторіи, тыхъ двигателѣвъ людскости. Они то приводять народъ до самопôзнаня, они можуть збудити заумерлый духъ народа и привести до того, що народъ пôзнавши ихъ разъ, згадавши на свою старину буде домагатись неустрашимо своихъ природныхъ правъ, свого жити.

Справдѣ невѣдомостію и несвѣдомостію нашои историчнои минувшости, хоть такъ трагичнои, але такъ глубоко людскои, невѣдомостію о скарбахъ нашои устнои и письменнои словесности, такъ богатои въ поетичну красу, въ наскрôзь гуманный свѣтоглядъ и правдиво гуманнѣ порывы, несвѣдомостію нашихъ силъ — пропадаемо и упадаемо.

И день иде и нôчь иде
И голову схопивши въ руку
Дивуюся, чому не йде
Апостолъ правды и науки?

трїишнеи политики австрійскои. „Сеть се доказомъ рѣдкои ласки и надзвычайного довѣрія для гр. Таффого — пише N. fr. Presse, — если Монарха такъ сильно вступаеся за его политикою и спѣшитъ ей помогти своимъ величезнымъ вплывомъ. Навѣть слаба управа державна стаеся сильною, если ей приходитъ въ подмогу така сила." Така отже подорожь Цѣсаря до Чехъ, зъ отки Нѣмцѣ доси такъ сыпали протестами противъ политики гр. Таффого, есть ничимъ инишимъ, якъ скрѣпленьемъ тои политики помиреня и рôвноуправненя всѣхъ народôвъ Австріи. Дня 1 н. с. червня прибувъ Цѣсарь до Праги, а вся людность ентузіастично повитала Монарху. Голова мѣста привиталъ Цѣсаря насамперѣдъ ческою а оттакъ нѣмецкою промовою. Цѣсарь ôтповѣвъ по нѣмецки и по чески. Политичне значенье може мати такожъ подорожь Цѣсаря до Галичины. Польскѣ дневники вже теперь высказуютъ обаву, щобы Русины не выступили особно витати Цѣсаря. Польскѣ дневники кинулись теперь докидати пôдпалу до партійнои незгоды межи Русинами, щобъ бодай тымъ способомъ замутити воду. Однакожъ, якъ интереса всѣхъ можливыхъ партій Русинôвъ супротивъ Полякôвъ одинаковѣ, то не ма обавы, щобъ замѣры польскихъ дневникôвъ осягнули свою цѣль. Русины повитаютъ своего Монарху яко Русины и тымъ дадутъ и передъ цѣсарскимъ трономъ доказъ своего существованя.

(*Соймъ красовый.*) Вже за тыждень розпôчнеся сесія соймова. Справдѣ дуже много можна бы сказати на тему соймовыхъ працъ, коли бы не тое обстоятельство, що часъ соймовои сесіи буде и сего разу правдоподôбно дуже короткій. Вчерашна N. fr. Presse достала вѣдомôсть, що соймова сесія малабы скôнчитися вже въ початкахъ липня. Одинъ мѣсяць — се справдѣ дуже короткій часъ для соймовои працѣ въ прирôвнаню до тыхъ справъ, якѣ дожидаютъ соймъ ôтъ довгихъ лѣтъ. Якъ жежь въ такôмъ часѣ залагодити такъ важнѣ справы, якъ пр. о красвôмъ банку, о реформѣ закона о дорогахъ, громадского закона и т. д., коли сей часъ ледво що выстане на ухваленье буджету? Тожъ очевидно, що при такôмъ складѣ рѣчей годѣ укладати яку небудь програму соймовыхъ працъ. И мы Русины маємо дуже богато жадати ôтъ сойму. Тымъ часомъ пôсля всякои правдоподôбности ледво при буджетѣ будутъ могли рускѣ послы выступити съ своими жаданями. Дѣйстно, сумно съ нашою красвою автономією.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Новый амбасадоръ россійскій, гр. Новиковъ, наспѣвши въ Царгородъ, бувъ прійнятый султаномъ въ окремôй авдієнціи, на котрôй запоручивъ в. портѣ, що Россія готова заховати добрѣ ôтношеня лишь пôдъ тымъ условьемъ, если султанъ пріймеся рѣшуче за переведенье потрѣбныхъ реформъ въ своѣй державѣ. Въ тôй справѣ пише „Новое Время" зъ 16. (28.) мая: „Наша дипльомація заявляла завсѣгды велику терпеливôсть для турецкого правительства. Мимо того мусѣла Россія въ протягу трійцяти лѣтъ два разы вести вôйну съ портою и каждый разъ захôдна Европа станула по сторонѣ Туреччины. Нынѣ часъ и намъ заняти иише становище супротивъ непоправнои порты, часъ показати, що Туреччина не може безнерестанно лавировати межи россійскимъ посольствомъ зъ однои стороны, и захôдными посольствами зъ другои. Гр. Новиковъ мусить доказати портѣ, що ôнъ не менше рѣшуче, якъ надзвычайный англійскій посолъ Гешенъ, буде жадати ôтъ порты выконаня всѣхъ тыхъ обовязкôвъ, котрѣ наложивъ на ню трактатъ берлинскій. При всѣмъ тôмъ однакожь готова есть Россія лишити Туреччинѣ повну державну самостôйнôсть, чого Англія видимо не хоче. Посолъ бо англійскій выѣздитъ въ Царгородъ на те, щобы устроити и финансову и въ загалѣ административну опѣку „межинародной комисіи" надъ Туреччиною. Средствомъ до цѣли будутъ полученѣ ескадры державъ въ мори Мармара. Якоюжъ дорогою хоче Туреччина ити? Если она не супротивится желанію Европы и впровадитъ реформы въ цѣли устороненя злоупотребленя, то Россія буде ѣй въ тôмъ предпринятю помôчна и буде пôддержовати ей самостôйнôсть бодай бы лишь въ азійскôй ей половинѣ. Если же Туреччина пôйде давною дорогою лавированя, если въ слѣдствіе того послѣдуе въ Царгородѣ такій переворотъ, якій лучився съ Абдулъ-Азисомъ и Кедивомъ египетскимъ, если ескадры державъ переѣдутъ черезъ Дарданелѣ, тогды и Россіи не лишится друга дорога, якъ прилучитись до програмы Англіи. Тогды для Туреччины настане конецъ, а на ей руинахъ повстане кôлька менших державъ." — Зъ артикулу сего выходитъ ясно, що Россія зъ своеи стороны рôвно рѣшуче выступае противъ Туреччины, що однакожъ не хоче она уже теперь паденя державы турецкои и — Англичанъ въ Царгородѣ и Дарданелахъ. Англія бо моглабы спиняти вольну плавбу Россіи на Чорнôмъ мори, а еще больше на Босфорѣ и въ Дарданелахъ и длятого запоручае гр. Новиковъ в. портѣ независимôсть, если она выконае лишь условія трактату берлиньского.

По донесенямъ сегожь дневника „Новое Время", обнялабы будуща межинародна комисія формальну опѣку надъ турецкимъ правительствомъ, а въ програму ей входилибы не лишь финансы Туреччины, але вся управа державы. Султанови лишилабыся лишь власть надъ войскомъ и фльотою, прочѣ же министерства, якъ финансôвъ, администрація почтъ и телеграфôвъ, полиціи, жандармеріи, юстиціи, торговлѣ и другихъ прійшлибы въ руки европейской комисіи. Начальниками сихъ министерствъ будутъ лица назначенѣ европейскими правительствами. Розсмотривши доходы и розходы державы члены комисіи зложатъ буджетъ. Султанъ одержитъ сталу рôчну платню, 8 милиôнôвъ замѣсть 60. Комисія настановитъ своихъ урядникôвъ администраційныхъ въ цѣлôй державѣ. Неменше постарается она о те, щобы Туреччина могла правильно сплачовати давнѣйшѣ свои заграничнѣ пожички. Не легка се справа и не дастьсся такъ скоро покôнчити. Треба буде доконче помножити доходы державнѣ. — „Новое Время" кидае по нашôй думцѣ найлучше свѣтло на намѣреня Англіи и поѣздку Гешена до Царгороду.

Зъ Туркестану надôйшла по довгôй перервѣ вѣсть, що ген. Скобелевъ прибувъ до Чигисляру, державъ пересмотръ тамошныхъ военныхъ силъ и въ коротцѣ вырушитъ противъ Туркменôвъ.

Министеръ просвѣты Сабуровъ велѣвъ представити собѣ всѣхъ професорôвъ университету петербурского и заявивъ имъ, що кождого часу охотно видѣти ихъ буде у себе. До бувшого министра, гр. Толстоя, професоры не мали приступу. Сабуровъ одержавъ такожъ до пересмотру проектъ до реформъ всѣхъ университетôвъ, котрый бувшій министеръ просвѣты гр. Толстый предложивъ бувъ радѣ державнôй и въ котрôмъ вносивъ, щобы всеучилищамъ ôтобрати право вольного научаня.

Кн. Орловъ наспѣвъ уже до Парижа и представився президентови республики въ окремôй авдієнціи. Орловъ принѣсъ Гревіому поздоровленье ôтъ Александра и заявивъ желанье царске, щобы ôтношеня обохъ державъ лишились завсѣгды щирѣ и сердечнѣ.

Чорногора. За порадою австрійского кабинету сконцентровала Туреччина противъ Альбанцѣвъ, стоячихъ въ силѣ 9000 людій коло Туси, кôлька таборôвъ турецкихъ коло Скутари. Симъ способомъ думае порта убезпечити границѣ Чорногоры противъ инвазіи альбаньскои и приготовити мирне розвязанье справы альбаньско-чорногорскои.

Англія. По донесенямъ Daily News зъ Кабулю, жертвовало англійске посольство ханови Абдурахману достоинство емира въ Афганистанѣ безусловно. Результатъ еще незвѣстный.

Колективна нота державъ европейскихъ до в. порты буде уложена доперва по приѣздѣ Гешена въ Царгородъ, оттакъ предложена державамъ до одобреня и доперва втогды предложена султанови. Если порта ôткажеся ôтъ обовязкôвъ на ню вложеныхъ, тогды зберется конференція амбасадорôвъ въ Берлинѣ и обдумае средства репресійнѣ.

О политицѣ Гладстона пише Temps: Гладстонъ силуе Туреччину до выконаня невыконаныхъ точокъ берлиньского договору, понеже знае, що Туреччина не есть въ станѣ ихъ выконати. Его укрытый планъ стремитъ до того, щобы Царгородъ выдерти Туреччинѣ, але не дати его ани Россіи, ани Австріи, ани навѣть Англичанамъ (?), лишень федерації дунайскôй, зложенôй зъ Волощины, Сербіи, Болгаріи и Греціи. — Сеть то нова, оригинальна гипотеза.

Альбаньска лига выслала телеграму до Гладстона съ просьбою о оборону цѣлости Албаніи и правъ народныхъ.

Греческій король прибуде въ Лондонъ зъ Парижа, где находится, щобы позыскати кабинетъ англійскій для справы греческои.

Нѣмеччина. Въ соймѣ прускôмъ ведутся дуже горячѣ розправы надъ предложеньемъ правительственнымъ о modus vivendi съ католицкимъ клиромъ. Римъ и партія клерикальна жадаютъ цѣлковитого устороненя звѣстныхъ майскихъ законôвъ, коли противно кн. Бисмаркъ жадае для себе и правительства лишь модификаціи и дискреціональнои власти. Законы майскѣ лишилибыся пôсля внесеня правительственного въ повнôй силѣ, але правительству прислугувалабы право не выконувати ихъ на случай потребы. Судьба прав. предложеня доси не звѣстна. Оно перейшлобы, если центръ сойму або попре его або ôттягнеся ôтъ голосованя. Сторонництво народно-либеральне пôдъ проводомъ дра Фалька пріиме предложенье лишь съ поправками. Консервативны будутъ голосовати противъ предложеня, еслибы центрови удалось змѣнити его въ корысть церкви католицкои. Кн. Бисмаркъ обѣстивъ всѣ переговоры, якѣ въ тôмъ дѣлѣ ôтъ довшого часу провадивъ посолъ прускій въ Вѣдни, кн. Рейсъ, съ нунціемъ папскимъ Якобинимъ. Обнѣщенье се причинилось дуже до розъяреня опиніи публичнои противъ церкви католицкои. Стало бо явно, що причиною неудачѣ до зложеня якого-то modus vivendi була упертôсть куріи римскои, котра домагалась цѣлковитого знесеня майскихъ законôвъ. Кн. Бисмаркъ рѣшився уступити въ гдекихъ точкахъ безъ взгляду на те, чи Римъ пріиме его умѣреность або нѣтъ.

Италія. Результатъ выборôвъ до парляменту слѣдуючій: Зъ 506 крѣселъ посѣдае правиця 164, лѣвиця 344. Зъ сихъ послѣдныхъ належатъ 126 до опозиціи, 218 суть министеріальнѣ, такъ що правиця и опозиція (диссиденты) числятъ разомъ 290 голосôвъ. Если пôйдутъ разомъ, тогды партія министеріальна лишаеся въ значнôй меншости, а министерство буде мусѣло уступити.

Президентомъ палаты выбраный Фарини зъ сторонництва министеріального; чотыри вицепрезиденты вышшли зъ опозиціи.

НОВИНКИ.

— **О выключенье польского языка** зъ школъ внесли петиціи до думы державнои на руки нашихъ послôвъ слѣдуючѣ чисто рускѣ громады повѣта калуского и долиньского: Новиця, Велдѣжъ, Новошинъ, Липовиця, Струтинъ вышній, Княжôвске, Янôвка, Ясеновець, Перегиньско, Дуба, Ропне, Лецôвка, Дубшара, Ольхôвка, Рышняте, Цѣпева, Лопянка, Грабôвка, Илеме, Долинъ.

— **Громада Ляшки**, пов. мостиского, одержала въ дарѣ ôтъ Цѣсаря 100 зр. запомоги на докôнченье школы.

— **Въ Черновцяхъ** ôтбуваются сегодня (2. н. с. червня) загальнѣ зборы товариства „Руска Рада" въ комнатахъ „Русской Бесѣды".

— **Испыты письменнѣ** пôдъ клявзурою для кандидатôвъ на учителѣвъ гимназіальныхъ розпôчнутся 11 (н. с.) червня. Опôсля будутъ ôтбуватися испыты устнѣ.

— **Министерство скарбу** выдало рескриптъ, розширяючій удѣлену гôрскимъ громадамъ концесію користаня зъ жерелъ солляныхъ такожъ и на тіи громады, въ котрыхъ обрубѣ вправдѣ не ма жерелъ, але суть въ сусѣдствѣ, а въ котрыхъ черезъ тогорôчный неурожай не було пашѣ для худобы. Користанье зъ жерелъ сусѣдныхъ буде тревати до кôнця жовтня с. р.

— **Именованя**. Цѣсарь именовавъ надзвычайного професора пасторальнои теологіи на университетѣ львôвскимъ, дра **Людвика Кльосса**, звычайнымъ професоромъ тогожъ предмету. — Министеръ правосудія именовавъ адъюнкта львôвского суду краевого **Зигм. Зминковского** заступникомъ прокуратора державного во Львовѣ.

— (*Г.*) **Зъ Любачева** доносятъ намъ о пожарѣ, котрый въ ночи 28 с. м. знищивъ 6 хатъ въ тôмъ мѣсточку; хаты були неасекурованѣ. Огонь выбухъ зъ неосторожности; кажутъ, що одинъ господарь приправлявъ собѣ „горѣвку съ медомъ". Щастье, що не було вѣтру, бо въ мѣсточку, где стрѣха стрѣхи дотыкае, не такъ тано пожаръ обходится. Мѣска сторожь пожарна много причинилася до сплисеня огню.

— **Мѣсточко Рымановъ** навѣстивъ пожаръ дня 28 мая по обѣдѣ. Згорѣло 30 домôвъ.

— **Въ Отиневичахъ**, въ ходорôвскôмъ, погорѣло приходство. О. Николай Коцовскій, тамошный приходникъ, потерпѣвъ велику страту. Кромѣ господарскихъ будынкôвъ згорѣло кôлькасотъ корцѣвъ всякого збôжа, кôльканайцятъ штукъ худобы и господарскѣ орудія. Шкода выносить кôлька тысячь.

— **Маѣвку** устроюе *сторожъ охотнича въ Ярычевѣ* въ Недѣлю дня 25. мая (6. червня) с. р. и запрошуе до участи всѣхъ львôвскихъ и околичныхъ Русинôвъ. Ѣхати слѣдуе полудневымъ потягомъ желѣзницѣ зъ Пôдзамча до стаціи Борыничѣ, где будутъ дожидати численнѣ пôдводы до Ярычева. Вступъ на маѣвку 50 кр. ôтъ особы. Всѣ приготовленя до свѣтлости и пріятности маѣвки починено. На случай непогоды ôтбудеся маѣвка слѣдуючои недѣлѣ 1. (13.) червня.

— **Комитетъ пятьнацятехъ**, котрому послѣдне зôбранье львôвскихъ Русинôвъ поручило дбати о заснованье рускои головнои школы во Львовѣ, уконституовався вчера на першôмъ своѣмъ засѣданю въ слѣдуючій способъ. Предсѣдателемъ выбраный о. крыл. Шведзицкій, заступникомъ предсѣдателя д-ръ Добряньскій, секретаремъ Вол. Барвѣньскій. По довшихъ оговорахъ надъ способомъ переведеня ухвалъ загального зôбраня выбрано пôдъ-комитетъ зъ 3 членôвъ: пп. Добряньского, Ковальского и Корн. Сушкевича а крыл. Костека яко заступника, котрый то комитетъ мае выпрацювати три прошеня а именно насамперѣдъ до рады школьнои краевои, взглядно до Намѣстника, оттакъ до рады мѣста Львова а наконецъ до министерства просвѣты и тіиж прошеня якъ можна найскорше предложити повному комитетови.

(*О.*) Въ Недѣлю дня 30 мая ôтбувся въ тутешнôй гр. к. семинаріи **вечеръ декляматорско-музикальный**, уряженый питомцями въ честь Вп. о. Дра Фр. Костека.

Въ гарно прибранôй сали музеумъ зôбрались на тое торжество майже всѣ духовнѣ достойники Митр. Консисторіи, професоры университету всѣхъ выдѣлôвъ съ сенатомъ академичнымъ на чолѣ, и велике число иншихъ свѣтскихъ особъ. Межи гостями видѣлисьмо такожъ кôлькохъ священикôвъ зъ провинціи. Вечеръ розпочавъ п. Чикалюкъ сл. IV р. Богословія промовою.

Оттакъ наступила часть музикальна, котра складалась зъ 5 хорôвъ, ôтспѣваныхъ съ повною прецизією самыми питомцями и принятыхъ публикою довгими и гучными оплесками. Особливо ôтзначились що до выконаня двѣ пѣсни: „Ой чого ты почорнѣло зеленее поле" слова Т. Шевченка, муз. Морозенка, и „Жовнѣръ" слова Федьковича, муз. Вербицкого.

Кромѣ того мали входити въ програму вечера декламаціи, именно „Стихъ въ честь ВП. Ювилята", уложеный п. Турулою, питомцемъ IV р. и „Сонъ" Шевченка. Першу декламацію выголосивъ авторъ съ новымъ чувствомъ. Другои декламаціи не чулисьмо, хоть належитъ она безперечно до найкраснѣйшихъ творôвъ Шевченковои музы, и моглабы була немало причинитись до пôднесеня свѣтлости цѣлого вечера. Вечеръ закôнчивъ Впр. о. дръ Костекъ промовою, выражаючи подяку аранжерамъ сего торжества, и заохочуючи своихъ слушателѣвъ до вытревалои працѣ въ хосенъ церкви и народа.

Въ часѣ вечера надоспѣло 9 телеграмôвъ, именно ôтъ деканатôвъ: Бобрецкого, Болехôвского, два зъ Збаража, ôтъ Вѣденьскихъ и Перемыскихъ питомцѣвъ, зъ Делятына, зъ Черновець, зъ Бережанъ и ôтъ о. Строцкого. Въ имени деканата Стрыйского промавлявъ о. Филиповскій.

Якъ зачуваемъ, намѣряе старшій клиръ обохъ епархій обходити юилей сей въ властивôмъ часѣ, т. е. 7 жовтня с. р.

— **Зъ Коломыѣ** доносятъ, що тамошне литературно- драматичне товариство дастъ 1 (13) червня, въ недѣлю, нове театральне представленье въ сали бровару въ Верьбжи. Представленѣ будутъ: „Женьскѣ тайны," комедія въ 1 актѣ и „Жидъ въ бочцѣ," комична оперетка въ 1 актѣ.

— **Заборона польского молитвослова**. Впр. еп. Ступницкій заборонивъ Русинамъ уживати польского молитвослова пôдъ заг. „Różne nabożeństwa od św. ojców złożone ze słowiańskiego, na polski język przetłumaczone. Przemyśl, z drukarni gr. kat. kapituły 1872.

— **Посломъ до рады державнои** выбрала Львôвска торговельно-промыслова комната дра Клеменса Рачиньского, адвоката въ Вѣдни.

— **Газомъ удушилися** два хлопцѣ въ склепѣ золотника Циппера въ ринку во Львовѣ. Золотникъ рано о год. 8 ôтчинивъ склепъ и заставъ хлопцѣвъ нерухомыхъ. Одинъ бувъ вже совсѣмъ мертвый, другій объявлявъ еще знаки житя.

— **Зъ Теребовлѣ** доносятъ про непорядки, якѣ зайшли въ житю автономичнôмъ того мѣста и котрѣ сумне кидаютъ свѣтло на „nasz samorząd". Мѣсто Теребовля давна „królewszczyzna" мае значный маетокъ зъ капиталôвъ, права пропинаціи, грунтôвъ и лѣсôвъ, котрыхъ есть до 3000 моргôвъ. Лѣсы тіи, моглибы при добрôй господарцѣ великѣ доходы мѣсту приносити. Але рада громадска Теребовельска ôтъ довшого часу вела злѣ господарку и выдѣлъ краевый задля многихъ жалобъ зôславъ до Теребовлѣ комисію для выслѣдженя поступкôвъ жидôвскои рады громадскои. Комисія зъ выдѣлу краевого потребовала ажь 8 мѣсяцѣвъ до своеи працѣ, бо администрація була въ найбôльшôмъ неладѣ, и знайшла зъ самого лѣса недобору на 8000 зр. Велика часть капиталу громадского залягала въ самыхъ радныхъ та ихъ заушникôвъ, залягали такожъ державнѣ податки. Зъ причины такого неладу розвязало ц. к. намѣстництво въ порозумѣню съ выдѣломъ краевымъ раду громадску а ôтдало комисареви правительственному зарядъ громадою, ажъ пока не зачне урядувати нововыбрана рада.

— **Въ Станиславовѣ** въ судѣ мѣскôмъ делегованôмъ ôтбулася розправа въ процесѣ о выбитье шибъ директорови гимназіальному и двомъ професорамъ черезъ студентôвъ. Въ осени м. р. рано выбито у директора и двохъ професорôвъ шибы. Пôдозрѣнье впало на двохъ студентôвъ, котрѣ достали злѣ классы. Дирекція завѣдомила прокураторію. Прокураторія вытотила противъ двомъ студентамъ слѣдство о злочиньство забуреня публичного. Тое слѣдство однако зôстало занехане а ôтступлено справу судови мѣско-делегованому. Судъ отже обвинивъ студентôвъ тôлько о переступи зъ §. 468. з. к.

я засудивъ одного на 8, другого на 3 дни арешту. Адвокаты внесли рекурсъ.

— **Вôзъ трамваевый переѣхавъ** въ пятницю 12 лѣтного хлопця, котрый зъ неосторожности упавъ пôдъ колеса. Тяжко ушкодженого ôтдано до шпиталю.

— **Зъ славнои громады Побережа**, однои зъ першихъ громадъ, що приняли „тверезôсть," одержали мы прiятну допись, пôдписану кôлькома поважными господарями. Допись тая дѣлится съ нами прiятною вѣдомостію, що громада Побереже теперь вже майже вся отверезилася. Котрî зъ селянъ-газдôвъ були еще до недавна противниками тверезости прийшли до опамятаня и перемѣнилися въ найзавзятѣйшихъ ворогôвъ горѣвки и пiяньства. Послюбовавшихъ ôтъ горѣвчаныхъ напиткôвъ есть сегодня выше 500 людій. „Арендарь пейса рве — ай вай Суре, бѣда!" стоитъ въ дописи. Онъ вже ôтпродує грунта и утѣкає зъ села. Ревнî поборники и проповѣдники тверезости стягаютъ на себе ненависть и клеветы, але устоюютъ твердо при своѣмъ спасительнôмъ намѣреню. По прочитаню тои радостнои дописи ôтъ Побережанъ, мимохôтъ вырвеся зъ грудій бажанье: кобы то на нашôй галицкôй Руси много такихъ громадъ якъ Побереже!

— *(Кр.)* **Зъ Городенки** доносятъ намъ про руско-народный театръ п-ѣ Романовичъ пôдъ днемъ 26 н. с. мая. Въ попереднôй моѣй дописи до „Дѣла" (гл. ч. 38) выповѣвъ я, що нашъ театръ не буде примушеный боротися съ нуждою въ Городенцѣ, коли и дальше такъ симпатично буде ôтноситися до него мѣстцева и окрестна публика. Нынѣ прiятно менѣ ствердити, що высказана догадка дѣйстно сповнилася. На недѣльне представленье 16 мая, „Убога Марта," зъѣхалося много священикôвъ и учителѣвъ зъ окрестности, и попривозили съ собою надъ 100 селянъ. Штука выпала дуже добре. Именно подобалися спѣвы, котрî по кôлька разôвъ выкликуваня артисты мусѣли повторяти. Въ четверъ 20 мая, дане на сльобный бенефисъ п. Людкевича и п. Лапиньскои „Ксантипу въ надъ Полтвы." Помимо студени и слоты публики було досыть. Въ недѣлю же 23 мая, на представленю „Повстанье въ Герцоговинѣ" театръ бувъ такъ набитый, що ажъ замкнено продажь билетôвъ. Помимо того стискъ бувъ страшный. Штуку ôтограно съ повнымъ артизмомъ. Вô второкъ, 25 мая, ôтограно на дохôдъ п. Стечиньского „Чорный Матвѣй." Публики було доволѣ. Въ грѣ именно вызначилися п. Стечиньскій въ роли Чорного Матвѣя, п. Гриневецкій въ роли економа и п. Стефурякъ въ роли рециніента. Въ недѣлю буде представлена „Ольга." Коли погода буде сприяти, то селянъ можна надѣятися що найменше тôлько, кôлько було на „Убогôй Мартѣ."

Въ загалѣ сказати треба, що тутешнôй публицѣ дуже припала до вподобы гра акторôвъ и добôръ штукъ. Зазначити також годится, що акторы пильно вычуюють свои ролѣ, такъ що суфлера майже не чути. Не мала заслуга також припадає п. Гриневецкому, котрый яко режисеръ щиро старается о пôдносенье сцены. Въ попереднôй нашôй дописи жаловатися намъ приходило на рôвнодушнôсть нашого священьства для руского театру; теперь жежь мусимо признати, що священьство пôзнѣйше почало дуже численно помимо зимна и слоты до театру учащати. Учителѣ знову пѣшки приходятъ [сказати безъ пересады] на представленя и приводятъ съ собою селянъ. Особливе узнанье въ тôмъ взглядѣ належится учителеви зъ Городницѣ, котрый по кôльканайцять особъ до театру съ собою веде и вступъ, якъ треба, платитъ. При сѣй нагодѣ всепомну съ похвалою про тутешного доктора Рауха, котрый не тôлько що самъ съ цѣлою родиною кождого представленя бувае въ театрѣ, але еще два разы заплативъ билеты для 20 ученикôвъ.

Дирекція теперь въ немалôмъ клопотѣ. П-а Марія Романовичъ перестудилась пôдчасъ послѣднои студени на сценѣ и лежитъ хора на запаленье горла. П. Стечиньскій ôтходитъ 1 червня до вправъ войсковыхъ а п. Плошевскій, по 5 лѣтахъ працѣ на рускôй сценѣ ôтѣздитъ 1 червня до Кракова.

— **Зъ Добротвору.** Отвѣтъ а властиво поясненье на допись, помѣщену въ 35. ч. „Дѣла". Почтенна Редакціе! Мы, пôдписанî провизоры церкви Добротворскои освѣдчаемо, що мы жадною дописи до „Дѣла" ни въ имени нашôмъ ни громады не подавали и не жалуємося на ôтправлюванье богослуженя въ прилученôй церквѣ Стриганцѣ, бо оно ôтъ р. 1864 все третого дня Рôздва, Воскресенія и Зеленыхъ Святъ въ тôйже церквѣ правится, кромѣ днѣвъ недѣльныхъ, коли на Стриганцѣ служба припаде. Мы тамъ дуже радо поспѣшаємъ, бо до ôтправѣ можемо нашимъ кревнымъ и знакомымъ веселыхъ святъ при посвященôмъ яйци пожелати. Стриганцѣ тôлько пôвъ мильки ôтъ Добротвору ôтдаленй а попередный дописователь пораховавъ ажъ цѣлу милю. Також застановляє насъ, якъ мôгъ ôнъ, пишучи о богослуженю, о радныхъ и о такъ великôмъ числѣ шинкôвъ писати. Упрашаємъ почт. Редакцію наше совѣстне донесенье въ новинкахъ своеи часописи ласкаво помѣстити. Добротворъ 17. (29.) мая 1880. *Иванъ Борикайло, Василь Маикъ, провизоры церкви въ Добротворѣ* (пôдписанî одною рукою). — Редакція радо помѣщає повысше поясненье съ примѣткою, що допись зъ Добротвору, помѣщена въ 35. ч. „Дѣла", була пôдписана власною рукою одного зъ членôвъ добротворскои громады и провизора цер. и для того правдивôсть самои дописи не може бути оспорювана. Нынѣшне намъ прислане поясненье принимаємо тôлько яко утѣшаючу для насъ вѣдомôсть, що усторонена вже причина неудоволеня, чого мы власне жадали замѣщаючи першу допись.

— **Емиграція народу до Америки** зъ околичностій Тарнова росте съ каждымъ днемъ. Нема дня, щобы по кôльканайцять родинъ не опускало родиннои землѣ а навѣть часомъ дворець желѣзничій набитый цѣлыми сотками родинъ. Впередъ Мазуры емигровали до Сербіи, але теперь вже перестали, бо навѣть много выемигрувавшихъ повертає назадъ до краю.

— **Зъ Перемышля** доносятъ слѣдующій трагичный случай. Два хлопцѣ, одинъ 14-лѣтный, Савицкій, сынъ вдовы по урядику судовôмъ, другій 11-лѣтный, Гащицъ, сынъ антикваря жили съ собою въ великôй прiязни. Роздобувши кôлька шѣстокъ купили собѣ ковбасы и горѣвки а розохотившися ввôйшли до комнаты старшого брата Савицкого и почали тамъ бушовати. Въ столику знайшовъ С. револьверъ и утѣшеный почавъ клапати куркомъ, поки револьверъ, набитый тôлько однымъ набоемъ, не выпаливъ. Гащицъ дôставъ кулю въ саму скрань и впавъ мертвый ани ойкнувши.

— **Кровавый драматъ.** Пештяньскî газеты подали сензаційный случай, якій стався въ однôй угорскôй мѣстцевости. Передъ 15 лѣтами вывандровавъ зъ ôттамъ до Америки молодый человѣкъ, лишивши въ дома матѣрь и двохъ братôвъ. Вѣсть про него загинула, листы ôнъ него не приходили. Думка була: умеръ. Ажъ сего року, въ половинѣ мая зъявився ôнъ въ Уграхъ и ôтпытавъ своихъ обохъ братôвъ. Братя утѣшилися дуже тымъ бôльше, коли повернувшій братъ въ великôй радости освѣдомивъ ихъ, що ему въ Америцѣ пощастилося такъ, що везе съ собою до дому 300.000 зр. Всѣ братя урадили зробити матери несподѣванку и рѣшили, щобы братъ-гôсть пôйшовъ напередъ самъ до матери, не дався ѣй ôтъ разу пôзнати а они оба на другій або на третій день за нимъ прибудутъ. И такъ сталося. Сынъ зъ Америки прийшовъ пôдъ вечерь до матери, и упросився на нôчлѣгъ. Нѣмъ пôшовъ спати давъ матери своѣй гроши черезъ нôчь переховати. Въ ночи мати, злакомившися на грошѣ, зарѣзала сына и спрятала трупа до пивницѣ. На третій день прийшли братя и пытаютъ матѣрь, где подорожный, котрый до неи бувъ зайшовъ. Мати дôзнавшися, що то бувъ еи сынъ, заразъ призналася и сама ôтдалася въ руки судови.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денницѣ** 8. ч. мѣститъ: Думка, Г.; Пôрване дитя, Розказъ зъ житя Цыганôвъ; Два дзвоны (стихъ), Данила Млаки; Замѣтки про взаємины руского языка и народнои литературы, (Продолженье); Иванъ у ворожки (стихъ) И. Ш.; Екскурсія на гадюки-сорокулѣ, И. В.; О вульканахъ (Продолженье); Всячина.

ВСЯЧИНА.

— **Зъ добрыхъ англійскихъ часôвъ.** Король Англіи першій разъ въ р. 1234 спавъ на сѣнику, до того часу на голыхъ дошкахъ. Въ р. 1246 були домы переважно соломою крытî а въ р. 1300 въ Лондонѣ не знано коминôвъ, не згадувати вже о печахъ. Вино продавалося яко лѣкарство по аптикахъ. Возôвъ не знано. Достойники и вельможѣ ѣздили кôнно, дамы саджали за собою. Въ р. 1340 выносили податки 30.000 не фунтôвъ штерлингôвъ, але мѣхôвъ вовны. Судiямъ и адвокатамъ плачено цинамономъ и перцемъ. Въ р. 1343 першій разъ появилися шпильки. Въ р. 1344 першій разъ бито въ Англіи грôшь. Першî шовковî панчохи убрала королева Елисавета 1561 р. коли король Франціи тіи въ року 1547 въ моду впровадивъ.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Зъ захôдной Галичины и Угоръ** доносятъ телеграмы, що озимина въ послѣдныхъ дняхъ поправилася.

— На коломыйску **господарско-промыслову выставу** призначивъ управляющій совѣтъ „Народного Дому" зъ тогожъ фондôвъ 50 зр.

Курсъ збôжя зъ дня 22. мая 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшениця	10	25	11	50
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	8	40	9	50
Ячмѣнь	7	40	9	—
„ паст.	—	—	—	—
Овесъ	6	80	7	25
Горохъ до варки	8	75	10	25
„ паст.	—	—	—	—
Выка	5	25	7	—
Кокоруза стара	6	75	7	50
„ нова	6	50	6	75
Рѣпакъ зимовый	11	—	12	—
„ лѣтный	11	—	11	25
Лянка	9	—	10	—
Насѣнье лляне	12	25	13	25
Конюшина	28	—	46	—
Кминъ	30	—	33	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	40	—	42	—

Курсъ львôвскій зъ дня 31. л. мая 1880.

	платитъ р.	кр.	жадаютъ р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	264	—	267	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	164	50	167	50
Банку гал. галиц. по 200 р.	297	—	301	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96	70	97	70
„ „ „ по 4% ав.	90	40	91	40
„ „ „ по 5% ав. период.	96	70	97	70
Банку гип. галиц. 6% ав.	102	—	103	—
Листы дов. гал. руст. банку в. 6%	102	—	104	—
3. Листы довжнй за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизацiи галиц. 5% м. к.	97	50	98	50
Облиги комунальнî Гал. банку рустик. 6%	98	—	100	—
Пожичка кр. въ р. 1873 по 6%	100	—	102	—
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	
„ „ Станиславова	25	—	27	
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	42	5	54
„ цѣсарскій	5	46	5	56
Наполеондоръ	9	34	9	44
Пôвимперіалъ	9	65	9	75
Рубель россійскій срѣбный	1	57	1	67
„ „ паперовый	1	24	1	26
100 марокъ нѣмецкихъ	57	60	58	40
Серебро	99	50	100	50

безъ текущихъ купонôвъ — безъ купону

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручає

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попередными присланьемъ або послѣплатою належитости за килограмъ

Ia Цейлонъ найлучша Перловазр.	2.—
Ia великозерниста Куба	1.90
Ia арабска правдива Мокка	1.70
Ia найлучша Ява	1.55
Ia досконала Ріо	1.35
Ia найлучша Порторико	1.70
Ia Ст. Доминго	1.55
Ia найлучша Сантосъ	1.50

Въ пачкахъ à 4½ кило netto.

Г. Зингеръ, Тріестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 5—10

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ
ХЕМИЧНО-КОСМЕТИЧНО-КУМЫСОВЫЙ

ИВАНА ИГНАТОВИЧА

хемика и магистра фармаціи
во Львовѣ, улиця Коперника ч. 3.

поручає

свôй богатый складъ

всѣхъ водъ минеральныхъ

природныхъ краєвыхъ и заграничныхъ

якъ також кумысъ и соли жереляній

НА РÔКЪ 1880. (3—12)

Ц. к. упривилеёваный галицкій

Акційный Банкъ Гипотечный

рѣшивъ удѣляти

пожички на добра земскî

також въ 5% Преміованыхъ Листахъ гипотечныхъ.

Пожички удѣлені въ 5% листахъ гипотечныхъ звертаются въ 79 пôврôчныхъ ратахъ.

Пôврочна рата выноситъ $3\frac{3}{10}$% ôтъ капиталу пожичкового, зъ чого 3% припадає на ôтсотки.

5% Преміованй Листы гипотечнй

будутъ выльосованй въ протягѣ 40 лѣтъ. Льосованье ôтбуваєся що пôвъ року.

За каждый выльосованый 5% листъ гипотеч. выплатитъ Банкъ капиталъ

съ преміею 10 процентовою

то есть за 100 зр. а. в. по 110 зр. а. в.

Пожички **въ 6% Листахъ гипотечныхъ** будутъ **якъ доси и на дальше удѣлюватися.**

5% Преміованй Листы гипотечнй

суть, рôвно якъ 6-процентовй, найпригôднѣйшй для **умѣщеня капиталу** и можутъ после закона зъ д. 2. липня 1868, Д. з. д. XXXVIII. Ч. 93. бути ужитй на умѣщенье капиталôвъ фондовыхъ, на умѣщенье капиталôвъ заведень публичныхъ, пôдъ надзоромъ правительства стоячихъ, на умѣщенье капиталôвъ пупилярныхъ, фидеикомиссовыхъ и депозитовыхъ, якъ також, въ наслѣдство найвысшого рѣшеня зъ д. 17. грудня 1870, на забезпеченье кавцій супружескихъ войсковыхъ, а по курсѣ гелдовôмъ на кавціи службовй и вадія.

Загальна сума въ обѣгу находячихся листôвъ гипотечныхъ не може николи перевысшати суму рôвночасныхъ вѣрительностій гипотечныхъ, не може бути высша надъ двацятиразову суму капиталу акційного, дѣйстно вплаченого.

Купоны платнй д. 1. марта и 1. вересня кождого року, якъ також листы гипотечнй выльосованй послѣдного лютого и послѣдного серпня кождого року, такъ одні якъ другй не пôдлягаючй нiякому оподаткованю, выплачуютъ безъ всякои ôтшибки:

во Львовѣ, головна каса Банку гипотечного и Филіи тогожъ въ **Краковѣ, Черновцяхъ и Тернополи;**
въ Вѣдни, канторъ вымѣны банковои низшо-австр. Товариства ескоптового;
въ Празѣ, Ческій Union-Банкъ и Ческій Банкъ ескоптовый;
въ Бернѣ, Филія Банку Англо-австрійского;
въ Линцу, Банкъ для горѣшнои Австріи и Сольногороду;
въ Берлинѣ, S. Bleichröder;
въ Варшавѣ, Варшавскій Банкъ дисконтовый;
въ Сольногородѣ, Karol Steininger;
въ Грацу, Poldenegg & Czernadak;
въ Тріестѣ Филія Union-Банку;
въ Бельску, Bielitz-Bialaer Handels und Gewerbe-Bank. (3—3)

(Передрукъ не буде плаченый.)

Выдає и за редакцію ôтвѣчає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства